

Asia: VN/4271/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kirjanpitolain, kaupparekisterilain ja tilintarkastuslain muuttamisesta (tilinpäätösraportoinnin digitalisointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää sinänsä kannatettavana pyrkimyksiä edistää tilinpäätösten digitaalista rekisteröintiä, varsinkin jos tavoitteena on yrityksille raportointivelvoitteista aiheutuvan hallinnollisen taakan keventäminen.

Asiassa on kuitenkin otettava huomioon yritysten erilaiset mahdollisuudet ja erityisesti käytännön resurssit siirtyä toteuttamaan uusia velvoitteita. Myös pienimpien yritysten kohdalla tulee olla tavoitteena hallinnollisen taakan keventäminen.

Suomessa yrityksistä 95 % on mikroyrityksiä ja yksinyrittäjien osuus on peräti 70 %. Käytännössä huomattavan iso osa kaikkein pienimmistä yrityksistä hoitaa edelleen taloushallintonsa toimittamalla paperiset tositteet ja muut taloushallinnon asiakirjat kerran kuukaudessa kirjanpitäjälle. Erilaiset tositteiden sähköiset toimittamistavat ovat lisääntyneet, mutta vain harvoilla pienimmistä yrityksistä on edellytyksiä siirtyä laajempaan sähköiseen taloushallintoon, automatisoidusta tilinpäätösten digitaalisesta rekisteröinnistä puhumattakaan.

On myös suuri määrä esimerkiksi arvonlisäveron neljännesvuosi- ja vuosi-ilmoittajia, samoin kuin ei-arvonlisäverollisia toimijoita, jotka keräävät ja toimittavat materiaalinsa tilitoimistolle vieläkin harvemmin ja osa jopa vain kerran vuodessa. Yrittäjyyden murros näkyy myös suurena määränä osa-aikaisia tai sivutoimisia yrittäjiä ja lisäksi on paljon kausiluonteista yritystoimintaa. Näistä pienimmistä toimijoista huomattava osa pyrkii hoitamaan myös kirjanpito- ja tilinpäätösvelvoitteensa itse, useimmiten ilman kalliita kirjanpito-ohjelmia tai -järjestelmiä.

Osakeyhtiömuodon käyttämistä on vuosien saatossa haluttu helpottaa ja nykyisin osakeyhtiön pystyy perustamaan YTJ-palvelussa hyvin helposti ilman osakepääomaa. Siitä onkin tullut varsin suosittu yritysmuoto pienimuotoisessakin yritystoiminnassa, eikä tätä tulisi tarpeettomasti vaikeuttaa.

Muun kuin kestävyysraportointivelvollisen osakeyhtiön tilinpäätöksen voi nykyisin rekisteröidä PRH:lle helposti veroilmoituksen liitteenä, jolloin pdf-muoto on riittävä. Tämä ei kuitenkaan olisi jatkossa enää mahdollista, vaan digitilinpäätös olisi aina ilmoitettava suoraan PRH:lle.

Pienimmille yrityksille siirtyminen tilinpäätösten digitaaliseen rekisteröintiin aiheuttaa siten lisää hallinnollista taakkaa ja myös kustannuksia, mikä ei tietenkään missään tapauksessa saa olla uudistuksen seuraus.

Pienimpien yritysten kohdalla kustannukset digitilinpäätöksestä voivat olla merkittävät, varsinkin kun uusista velvoitteista ja kertaluontoisistakin ohjelmistomuokkauksista syntyvät maksut jäävät helposti pysyviksi ja ne vyörytetään palvelujen käyttäjille.

Tällä hetkellä hyvin harvasta taloushallinnon järjestelmästä edes pystyy lähettämään digitaalisia tilinpäätöksiä. Suurimmassa osassa järjestelmistä varsinainen tilinpäätösdokumentti joudutaan yhä laatimaan ainakin osittain järjestelmän ulkopuolella. Teknisesti järjestelmien muutos automatisoituun tilinpäätösten digitaaliseen rekisteröintiin onkin huomattavasti suurempi kuin esitysluonnoksessa on annettu ymmärtää.

Asian valmistelussa ei ole riittävästi selvitetty mahdollisuuksia helpottaa erityisesti pienimmille yrityksille aiheutuvaa työtä ja kustannuksia digitilinpäätösten rekisteröinnistä. Vaikutusarvioinnissa on lähinnä lueteltu positiiviseksi katsottuja seurauksia muutoksesta. Pienimmille yrityksille itselleen syntyvä hyöty tilinpäätöksen digitalisoinnista on kuitenkin varsin vähäinen tai jopa olematon.

Jatkossakin tilinpäätöksen liittäminen pdf-muodossa veroilmoitukseen PRH:lle toimitettavaksi pitäisi olla täysin riittävä tapa rekisteröintivelvoitteen täyttämiseen ainakin pienimmille yrityksille. Lähtökohtaisesti viranomaisten käyttämien ohjelmistojen pitäisi tällöin huolehtia tilinpäätöksen muuntamisesta digitaaliseksi. Tämä poistaisi muunninpalvelun käyttämisestä aiheutuvan hallinnollisen taakan sekä riskin näppäily- ja muista inhimillisistä virheistä. Viimeksi mainitusta aiheutuisi tilanne, jossa virallinen vahvistettu tilinpäätös ja sen digitalisoitu versio ovatkin erilaisia.

Tilinpäätöksen toimittaminen veroilmoituksen liitteenä korostuu erityisesti niillä osakeyhtiöillä, joilla ei ole vielä ollut mitään toimintaa tai liiketapahtumia eikä lainkaan varoja. Nollasummaisten tilinpäätösten ilmoittaminen ja vieläpä erikseen PRH:lle digitaalisina on tällöin aivan turhaa työtä. Tähän pitäisi jatkovalmistelussa kiinnittää huomiota ja löytää kevennetty tapa niin vero- kuin

tilinpäätösilmoitustenkin tekemiseen. Sama koskee varsinaisen toimintansa lopettaneita tai lepäämään jätettyjä osakeyhtiöitä.

Tässä yhteydessä on hyvä huomata myös se, että nykyiset tilintarkastusrajat ovat olleet voimassa vuodesta 2007 lähtien. Yrityskokoluokkien raja-arvoja korotettiin viime vuoden alusta 25 prosentilla edeltäneen kymmenen vuoden inflaation mukaisesti. Tilintarkastusrajoissa edes 19 vuoden inflaatiota ei ole otettu huomioon, joten käytännössä tilintarkastuksen toimittamisvelvollisuus on koko ajan kiristynyt. Tässäkin pienimpien yritysten hallinnollinen taakka on käytännössä selvästi lisääntynyt.

Mäkinen Heikki
Mikro- ja yksinyrittäjät ry